

Hür İdare

HAFTALIK SİYASİ GAZETE

Sahibi ve Yazılslerini fiilen idare eden

Fahir AKSOY

İdarehane : Meşrutiyet Cad. Hatay
Sokak Hemşen Ap. Daire No. 6

Fiatı 10 Kuruş

Sayı : 1 16/12/1948 Yıl : 1

Kanaat Basımevi — ANKARA

Meclisin Hükümlerinin Hakkı Hudutsuz mudur ?

Esasen kanunların demokratik ve anti demokratik mahiyetleri fiilen ve hukukun bugün mevcut olan anayasamıza aykırılık dereceleriyle ölçülemez . . .

Yazan : Suphi ÖRS

Gazetelerimizde muttasıl şu kanun demokratik, bu kanun anti demokratik gibi âmiyane bilgi hududunu aşmayan sözler ve yazılar göze çarpmaktadır. Meselâ Basın ve Yayın kanununun anti demokratikliği, ilga edilen Polis vazife ve salâhiyet kanununun 18 inci maddesinin bu mahiyette telâkki edilmiş gibi bizce meselenin vaz'ında esaslı bir hata vardır. İş siyaset ve günlük politika bilgileri hududu haricine çıkararak âme hukuku ve anayasa hukuku mevzuu yapmakta kat'i zaruret vardır. Bu kabul edilince, bir kriteriyüme göre müferit madde ve kanunları değil, bütün mevzuatı bugünkü hukuk devletine yarışı mahiyette olup olmadığı noktasından incelemek imkânına malik oluruz.

Esasen kanunların demokratik mahiyetleri fiilen ve hukukun bugün mevcut olan anayasamıza aykırılık dereceleriyle ölçülemez. Bir devlette mevzu-

Bu hitaptan, ona uymayanlar dahi, vicdanlarıyla başbaşa kalınca kurtulamazlar. Bizim ana yasa kanunları da dahil, bütün kanunları vurabileceğimiz mihenk taşı, modern demokrasinin esası olan parlamentoları dilettiği kanunu yapamayacak hale sokan, bir memlekette azınlıkların müdafii bulunan ferdi — Sonu 4 üncü sahifede —

İdareci Arkadaşlar

Yalnız kaldığın, salâhiyet ve hizmete bağlı haklarının tehlikeye düştüğü şu anda, gazetemizin bir gayesi de seni ve senin haklarını savunmaktır.

Bu itibarla "Hür İdare", senin gazetendir. Seni her mercie karşı mesleki ve şahsi işlerinde savunacaktır. Bize çekinmeden bir dert ortağı gibi başvurun.

Seni, Bakanın emrine uymaz diye haklı olduğun halde müdafaa edemiyen, senin mukadderatını bir kalem şefine bırakan ve kararlarının ekserisini balâdan aldığı emire uyduran encümeninden çok fazla savunacağız.

Buna emin ol! Gazetemizi her yerde ara! Oku! Okut!

Dibi Delik Kazan Bütçe

Nerelerden ne kadar para tasarruf edilebileceğini gösteriyoruz. İsteyen okusun ve düşünsün.

Türk Devletinin 1948 bütçesi dibi delik bir kazandır. Tahmini ve belki de muhtemel, hatâ muhayyel gelirin yarısı, memur maaşlarına gidiyor. Memur adedi ve bunların gelirleri ek silmesi asla muhtemel olmayan, kesin masraf kapısıdır. Demek ki elde para kalırsa imar, endüstri, tarım, suişleri, yol, millî savunma gibi ana dâvalara ancak bu muhayyel gelirin yarısı sarfolunacaktır.

Bunun çaresi nedir ve vardır mı?

Cevabımız şudur :

Vardır ve şudur :

Bugünkü Devlet teşkilâtının hiç olmazsa üçde biri boşuna işliyen hizmetsiz bir makine halindedir. Demek Devlet bütçesinden para alan memurların üçde biri de Millet'in kesesinden boş yere para alıyor. Vasatî bir hesapla ve kaba bir tahmin ile, boş ve hizmetsiz memurlara verilen paranın yekünü (70) milyon liradır.

Bu memurlar nerelerde çalışırlar ?

İşte planı :

Yayın Müdürlükleri (Bakanlıklarda ve Müesseselerde)
Tetkik ve Müşavere Hey'etleri
Doktorlar ve sıhhat teşkilâtı (Merkezdekiler)

Hukuk Müşavirlikleri

Daktilolar (Hiç olmazsa mevcudun yarısı)

Bu müşterek teşkilâtın tevhide neticesinde bugünkü kadrolarının azamî yüzde onu kalacak, yüzde doksanı tasfiyeye uğrayacaktır.

Bunlardan başka daire ve müessese itibariyle de asgarî iş gören ve azamî masrafı mucip olan yerler vardır ki bunların vazifeleri mümasil bir daireye verildiği takdirde daha iyi görülür. Millet de bu daire ve müesseselerin ağır yükünden kurtulur.

İşte fazla daire ve müesseselerin listesi :

1 — Adalet Bakanlığında (Ceza evleri Umum Müdürlüğü)

2 — Ekonomi Bakanlığında (Küçük Sanatlar Umum Müdürlüğü)

3 — Tarım Bakanlığında (Ziraat Kombinalar dairesi) (Ziraat Donatım Kurumu)

4 — Çalışma Bakanlığında (İşçi Sağlığı Umum Müdürlüğü) (İş ve İşçi Bulma Umum Müdürlüğü)

5 — Etbank (İşletmeleri hariç, yalnız Banka Merkezi)

6 — Sümerbank (Fabrikaları hariç, yalnız Banka Merkezi)

Bu şubelerin ve dairelerin

kökünden ortadan kaldırılması neticesinde, mevcut olan ehemmiyetsiz fonksiyon ve vazifelerin mümasil dairelere devri suretiyle, millet hizmeti zerre kadar aksamiyacaktır.

Buna mukabil (50) veya (70) milyon raddesinde bir tasarruf sağlanacaktır.

Bütçe müzakerelerine hazırlanan Büyük Millet Meclisinin sayın azasına bu kısa raporu ehemmiyetle sunuyor ve üzerine eğilip on dakika meşgul olmalarını istiyoruz.

Gizli Hakikatleri Açıkıyoruz.

Türkiyede Sansür var mı? Yok mu ?

(Bu sütunda muhtelif suretlerde örtülen, tevil edilen, demagoji ile perdelenmeğe çalışılan bazı karanlık mevzulara temas edilerek masum bir tedbirin, bir müessesenin, ne iş gördüğü, oynadığı rolün memleket için ne neticeler doğurduğu anlatılacaktır.)

Türkiye'de kanunen sansür yasaktır. Fakat fiilen işliyen bir sansür makinesi, memurları, teşkilâtı mevcuttur.

Bu makine, Başbakanlığa bağlı Basın ve Yayın Umum Müdürlüğünde kurulmuştur. Adı (Etüd heyeti) dir. Dış yüzünden bakılınca Ankara Radyosunda (söz) adıyla yayınlanacak konferans, temsil, nutuk, bildiri ve saire gibi dil mahsullerini evvelden bir defa görmek maksadile kurulduğu zannı hasıl olur. Hakikatte bu daire, tam manasile bir (sansür idaresi) dir.

Sansür ne demektir? İlmî manasile şudur : Hükümet tarafından kurulan bir heyet veya tayin olunan bir veya bir kaç şahıs tarafından, fikir yayını karakterini haiz memleket faaliyetleri üzerine konulan

kontrol'dür. Başlıca hassası ve karakteri, o fikir yayını halkın önüne çıkmadan onu incelemek ve gerekirse halkın önüne çıkarmaktan menetmektir.

Etüd heyeti'nin fonksiyonuna gelelim :

Bu heyet, hiç bir kanunî kayda veya hakka müstenit olmaksızın, radyo dışında, tiyatro eserlerini, oynanmadan evvel kontrol etmek ve dilerse oynanmaktan menetmek yetkisini haizdir. Bu sebeble her tiyatro idaresi, her tiyatro muharriri, oynıyacağı veya oynatacağı eserleri, evvelmirde bu sansür heyetine tasdik ettirmekle mükelleftir. Bu şekilde, bu heyet, basın ve yayın idaresinin kurulduğu günden bu yana, — Sonu 4 üncü sahifede —

İthamediyorum !

GERİLLA — II

Kâmuran BOZKIR

Sıfırın altında soğuk

Ölüm iner gibi indi kış

Teneke yorganlı mahallelere . .

Yalnayak

Çırlıçiplak

Ekmek peşinde çoluk çocuk

Sıfırın altında soğuk.

Çoktan unutulmuş ölümlerimiz

Gelenler doldurmuş gidenlerin yerini . .

Yaralı dizleri üzerinde doğrularak

- Bir hayvan gibi de olsa -

Yaşamak için çırpınıyor arırlarımız.

Sıkılmış bir yumruk gibi karşımda

A L T U N D A Ğ

Yere serilmiş Hatip çayırı

Cebeci mahpushanesinin

Nöbetçi kulelerine karşı . .

Katran dağlar üstünde ayaklarım,

Seni bir kere daha okuyorum

Kan içinde varılan hürriyetin

Kanla yazılan tarihi,

Seni Bir kere daha okuyorum . . .

Ben de kardeşlerim gibi

O masal alemi yaşayıştan uzak

Yaralı dizlerim üzerinde doğrularak

Hastaların. ölümlerin ortasında

Hatırlıyorum . . .

Bir kere daha unutarak ölüm korkusunu

Bu keskin ayazında 1948 kışının

Sadece yaşıyorum.

Yaşıyorum unutmadığım için,

Yaşıyorum ayakta durabilmek

Ve bir gün sorabilmek için . . .

Böyle yaşanırdı inandıktan sonra

Böyle yazar o kitap

O kavga

Tarih boyunca . . .

Talihi bu denli kahpedir halkımın

Oldum olasıya . .

Ve ancak

Çevirmek için yaşıyoruz

Kader denen kahpelüğün yolunu . .

Böyle yazar o kitap

O kavga

Tarih boyunca . .

Hatırlıyorum !

Hatırlıyorum omuz başımda sallanan

Darağaçlarını . .

Ak gömlekleri üzerinde

İhanetin yaftaları . .

Ve aydınlığı inkılabın . . .

Niçin aşmıştık onları

Hatırlıyorum !

Mustafa Kemalî büyük asf . .

Ne vakit seslenmişti bize?

- Yangınlar içinden -

Nasıl dökülmüştü emperyalizm denize

Ne biçim yükselmişti o divar?

Hatırlıyorum !

O ilk insanlarımız ki

— Sonu 4 üncü sahifede —

atın anayasa kontrolüne tabi tutulmasıyla fert hürriyetinin temin edileceğini zannetmek bâtil itikadıdır. Belki bizzat kendisi anti demokratik olabilir. Onun için mevzuatı bugün mer'î anayasa kriteriyümüne de vurmakla hiç bir şey elde edilemez. Esasen anayasasız devlet olmaz. En totaliter idarelerin dahi bir esas teşkilât kanunu vardır ve vardı. Fakat bizatihi bu kanunlar bizim koyduğumuz mehenk taşına göre, kendileri anti demokratiktirler. Nitekim bizim anayasamızın da birçok ileri vasıflarına rağmen hukuki devlete has kriteriyöme vurulduğu zaman demokratik telâkki edilemeyen hükümleri mevcuttur. İlmî bunlar tenkit edilebilir. Nitekim anayasamızın 6 oku içine alan maddesi tadil edilirken o zaman bu kanunu yani tadil teklifini müdafaa eden İçişleri Bakanı, C. H. P. Genel Sekreteri Şükrü Kaya : (biliyorum, altı okun anayasaya konulmasını hukuku esasiye bakımından sakat göreceksiniz Hukuk felsefesi yönünden tenkit edeceksiniz.

Fakat devletimizin bakası bunun kabulünü zaruri kılıyor. Meclis nazariyeciler ve filozoflar mecmâi değildir. Biz hayatın alınan realitelere göre hareket edeceğiz) demiştir. Aşağı yukarı Şükrü Kaya'nın mealen o gün söyledikleri bunlardı. Görülüyor ki, anayasamızın tadilinde esbabı mucibeyi hazırlayan hükümetin mümessili dahi âme hukuku ilminin kendisine yapacağı serzeniş o gün vicdanında duymuştur. Bu serzeniş nedir? Bu hukuka tabi devlette insan haklarını koruyan ve her insanda âdil ve gayri âdil tayin eden deontolojik bir hitaptı.

Kapitalizmin son kalesi İngilterenin sosyal bünyesi değişiyor

Çelik sanayii yakında hakiki sahibi millete geçiyor

İşçi Partisinin giriştiği muazzam reform — Muhafazakar ve Liberallerin hiddetli — Çetin çekışmeler — Maden sahibi olan bir İşçi Bakanın şaşırtmaca oyunları — Kanunlarda kelimeler ve manaları

Yazan : Robert BELLAMI

(France Presse ajansının Londra Muhabiri)

Şu son günlerde İngiltere de, iktidar partisi olan İşçi Partisi ile muhalefetin belli başlı iki büyük partisi (yani Muhafazakârlarla Liberaller) arasında şiddetli bir mücadele başlamıştır. Bu mücadelenin sebebi çelik ve demir sanayiinin kamulaştırılması meselesidir. İngilterede çelik istihali senede (16) milyon tonu aşmış olup Birleşik Amerika ve Sovyet Rusyadan sonra, bu memleketi dünyada üçüncü mevkie getirmiştir.

Geçen Ekim ayının 30 uncu günü İngiltere Malzeme Bakanı George Straus çelik sanayiinin kamulaştırılmasını derpiş eden bir kanun tasarısı yayınlamıştır. Bu tasarı gereğince senelik istihali (50000) tonu aşan bütün çelik fabrika ve işletmeleri devletleştirilecektir.

Bu şu demektir ki bir devlet memleketindeki çelik ve demir fabrika ve işletmelerinin yüzde doksanı ile bu tasarının çerçevesi dahiline giren makine sanayiinin büyük bir kısmına sahip olmaktadır.

Gene bu kanun tasarısı gereğince, devletleştirilecek olan 107 şirketle subelerinin hisse

letleştirilmesinden son derece memnun olmuşlardı. Fakat vaktaki, devlet idaresinde kömür madenleri bu yıl geçen yıla mukabil 30 milyon lira daha az kâr verdi. İngiliz kapitalistleri bunu fırsat bilerek, bu madenlerin hususi teşebbüsle daha iyi işletildiğinin ispat edildiğini ileri sürdüler. Halbuki bu açık şu sebeplerden ileri gelmiştir :

1 — Kapitalistlerin verdikleri gündelikler ve maaşlarla devletin verdikleri arasında işçi lehine büyük fark vardır.

2 — Kapitalistler kömür madenlerinde istihsal vasıtalarının teddidi veya takviyesi için tek bir şilin sarfetmiyorlardı.

3 — İşletme fond'u denilen nesne asla nazarı itibara alınmıyordu.

Halbuki çelik sanayiinin devletleştirilmesi işi tamamiyle başka bir mahiyet arz etmektedir. Burada kapitalizmin dayandığı mesnetler daha kuvvetlidir. Çünkü :

1) İstihsal her yıl daimi bir artış göstermektedir ve memleketin iktisadi kalkınmasında büyük rolü olmaktadır.

2) Çelik sanayii işçilerinin randımanı savaşın sona ermesinden bu yana % 32 nisbetinde artmıştır, halbuki buna mukabil diğer sanayi şubelerinde yerinde saymakta veya düşmektedir.

3) Çelik ve demir sanayii işçilerinin gündelikleri diğer sanayilere kıyasla en yüksek seviyeyi muhafaza etmektedir.

4) 1926 yılından beri İngiliz çelik demir sanayii işçileri hatırı sayılır hiç bir grev hareketinde bulunmamışlardır; bu ise işçilerle patronlar arasındaki tesadüfün tam bir delilidir.

İşçi partisi bu hakikatleri inkâr etmemekle beraber, bütün kuvvetiyle mücadelesine devam etmekte ve şu tezleri ileri sürmektedir:

1) Çelik sanayiine sahip olmak yolu ile kapitalizm, doğrudan doğruya ve vasıtalı olarak bu sanayie bağlı olan diğer bütün sanayi kollarını kontrol edebilir.

2) Çelik kırallarının dünya politikası üzerinde geçmişte oynadıkları menfi rolleri İngiliz ve dünya halkoyu henüz unutmamıştır.

Kapitalizmin Son Kalest

1945 seçimini müteakip Ulaştırma Bakanlığına getirilen Mr. Straus bundan bir yıl önce Malzeme Bakanlığını üzerine almıştır. Selef Mr. John Wilmot işçi sınıfını tatmin edecek şekilde bir kanun tasarısı hazırlamaya muvaffak olamamıştı. Wilmot, çelik sanayii gibi karışık bir endüstri işletmesinin ancak ehil ellerde verimli olabileceği kanaatiyle hareket ederek ilgili kapitalist çevreleriyle temes yapmak zorunda kalmıştır.

Sonu var

Hür İdarecilere

Sesleniş :

Yazan : Melih YULUĞ

Aziz Hür İdareciler,

*Hür İdare, ciler daima şu prensibi müdafaa edirdiler ve çıkışlarının gayesi de budur : mutlak manasile su katılmamış demokrasi ve memlekette ilmi bir idarenin teessüsü . . Bu onların siyasi düsturu. Bunun bir de ilmi cephesi vardır. Descartes, harici otoriteyi asırlarca evvel kaldırdı. Biz de maalesef, felsefede hatta ilimde bile bu harici otoriteler kalkmadı. Putlar her geçen gün biraz daha sanemleşiyor. İşte ilim sahasında da put tanımayan bir zihniyetle çalışmak ve ilmi gerçekleri haykırmak istiyorum. Muhakkak ki, inkilâbımızdan sonra geniş manasile idaremizi ilmi ilmi gerçeklere intibak ettirmedik. Manevi şahsiyetleri çok yüksek ve bu milletin şerefi olan idare mekanizmamızın alt ve üst kademelerinde bir çok personellerin ilimden uzak bir rutini yürüttükleri vakıa olduğu gibi çok şerefli adif kuvvetimizi yer yer elinde tutan isimlerini verebileceğimiz bazı şahsiyetlerin her derecede bütün memleketlerde olduğu gibi hissî ve hatalı hareketlerine şahit olmaktadır. Maalesef bir takım siyasi partilerin bile siyasi hakikatte varit olmayan menfaat mülâhazalarıyla idareyi topyekûn karalarken, adli mekanizmada beşeri hataların bile vukuunu kabul etmiyorlar. Teessürle gördüğümüz budur. Meselâ bir idare amirinin her yerde görülebilen tabii hataları onlarca cinayettir. Fakat, İstanbul'da Beyşehir yar-

gıçlarının bir bediye reisinin hürriyetini tahdit ettikten sonra hapishanede mahpusları teşvikle kin ve garazlarını tatmin için döydürdükleri zavallı adama, "şikâyet etme, seni kuşağınla boğar, intihar etti dedirtiriz," sözünü mahpuslara söyletmeleri ya onlarca bir iftiradır, veya kayda değer bir vak'a değildir. İstanbul Emniyet Müdürü Salih Kılıçın bir avukata 283 sayılı kanunu tatbik ettiğinde Adalet Bakanının takibata mahal görmeyişine mukabil Beyşehir eski Jandarma Bölük komutanı Ahmet Kararahoğlunun Konyada hissî tesirlerle sekiz aya mahkûmiyeti üzerinde durulmağa değmez tabii bir hüküm icabıdır. Bu kasdi hükmün hatalı tasdiki de pek tabii bir neticedir.

Aziz "Hür İdare, ciler,

Siyasi teşebbüslerinize karışmam. Fakat ilmi gerçeklerde ben de tabu tanımayanlardanım. Bilvesile selâmlar.

TELİF HAKLARI KANUNU

Aylarca evvel Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Profesör Hırş'ın de yardımıyla en mükemmel şekle girdiği rivayet olunan (telif hakları kanunu) nun meclise sevkedilmek üzere olduğunu haber alıyoruz.

Bu memlekette en az kıymet verilen, en bayağı ve bedava mahsul sayılan, en geride düşülen fikir, sanat mahsullerinin artık lâyük oldukları hayşiyet ve hakka kavuşacakları günün iyice yaklaşmış olduğuna inanalım.

Bilmem bu inanç, tabakkuk edecekmi ?

Memur Çeşidi

Kanunlara göre kaç çeşit memur vardır ?

Âdetlere göre kaç çeşit Memur vardır ?

Ne işe yararlar? Memur meselesi hal-

ledilmedikçe hiç bir meselenin tam

Manasile halline imkân yoktur.

İkinci Hasan Saka kabinesi iş başına geldikten sonra başlıca meselelerden biri mevkiine giren (kadrolarda tasarruf) ve (tensikat) işi, bütün ehemmiyeti ile dillerde yaşamaktadır. Memur sayısını azaltmak gayesine yönelmesi gereken bu davanın hemen içinde ve yanında (kötü memuru atmak ve iyi memurlarla iş görmek) prensipinin mevcut bulunması ve bu iki meselenin birlikde incelenmesi lâzımgelirken sadece birinci mesele konuşulmakta, ikincisi meskût gelmektedir. Eğer memur tasfiyesinde ve alınacak tasarruf tedbirlerinde liyakat ve ehliyet şartından gayri şartları öne sürmek ve birinci plâna almak düşüncesi yoksa, bu moda tedbirlerden de memlekete bir hayır geleceği umulmaz. Çünkü memurları ayıklarken bilfarz partilere temayül hassası birinci derecede nazara alınabilir. O takdirde zaten aceze sınıfının cankurtaran kabilinden yapıştığı iktidar partisi mensupları yerlerinde kalacaklar demektir ki, tedbirlerin neticeten menfi bir tesir yaratması ve işlerin daha kötüye sarması muhtemeldir sayılsa yeridir.

İktisadi Devlet teşekküllerinden birinin Zatişleri Şefi olan bir arkadaşımız, geçenlerde bize bir hikâye anlattı. Hikâye de değil, hakikat. Çünkü İktisad Bakanlığında arzedilmiş,

lik işlerle uğraştığını ve işlerinin bozukluğuyla maruf bulunduğunu tasrih edelim de daha fazla izahat vermiyelim. Eğer arıyan, soran olursa Müdürün - şu veya bu düşünce ile - dosya teşkilâtını acele bozmasına vakit kalmadık işin incelenmesine imkân hasıl olsun.

Başka bir (memur) komedisi: En son oyunlardan biridir ve daire, şubesi bizde mahfuzdur. Yine İktisadi devlet teşekkülü kategorisine giren dairelerden birinin başındaki zata kırılmıyacak, geri çevrilemeyecek bir zattan, bu ay başlarında, bir tavsiye mektubu geliyor ve bir zavallı hukuk mezununun behemehal bir işe alınmasını emrediyor. Daire Müdürü günlerce terledikten ve uykusuz kaldıktan sonra bir şeye karar veriyor, veriyor ama, acaba münasip mi? Kadrolar dolu, fazla olarak son kabine tedbirleri gereğince ücretlilerden yüzde onuna yol vermek lâzım, işsiz ve güçsüz bir sürü dolgun maaşlı memur, odalar ve masalar boyunca uyuklamakta. Bütün bunlara rağmen yüce zatı kırmamak lâzım. Nihayet kararını icra ediyor ve yeni gelene şöyle bir sıfat uydurarak onu işe alıyor : Hukuk Revizörü . .

Şimdiye kadar vazife, makam, iş, memuriyet adı olarak dünyaca bilinmedik, işletilmedik icatlara sahne olan memleketi-

Yüksek mürakabe ye de duyurulmuş bir gerçektir ve o devlet teşekkülünün dosya dolaplarında canlı canlı yatmaktadır.

Bu teşekkül, memurlarını üç sınıfa ayırmıştır :

- 1 — Naklen gelen memurlar,
- 2 — Talebilen alınan memurlar,
- 3 — Tavsiye ile alınan memurlar.

Biz 3656 ve 3659 sayılı kanunlara tabi memurları bilirdik. Müteferrik müstahdem, L cetveli memuru ve gündelikli memur tasnifini de bilirdik. Fakat hayrete ve (itiraf edelim ki takdiredeğer bir reel görüşle) bu kanunî tasnifleri bir tarafa atıp yukardaki şekilde bir tasnif uydurulduğuna şimdiye kadar rastlamamıştık. Bu müessesenin başında bulunan zeki ve yarını düşünür zat, kanunlara göre memur almanın ve kullanmanın imkânsızlığı karşısında, kendiliğinden böyle bir tasnif yapmayı maslahata daha uygun bulmuş ve Zatişleri teşkilâtını bu tasnife göre kurmuştur. Arkadaşımızın ilâve ettiğine göre her memur hakkında tutulması usulden olan sicil dosyasının içinde çoğu eski harflerle yazılmış, ekserisi büyük ve pek büyük zevattan gelme mektuplar, kartlar da bulunmakta ve Müdür bu dosyaları her kim isterse ve her kimin selâhiyeti varsa ona korkmadan göstermektedir. Bu suretle ekseriya bu tavsiyeliler arasından çıkan zimmet, ihtilâs maznunlarının müstakbel suikastlarına da bir nevi şahsi sigorta koymuş bulunmaktadır.

Bu müessesenin, halk ihtiyaçlarından en önemlisine müteal-

mizde bile, ilk defa kullanılan bir makam adı: Hukuk Revizörü.

Bu revizör efendiyi ortadan yok edemeyecekleri için sözünü ettiğimiz Dairenin adını vermekte de bir mahzur görmüyoruz. Bu daire (Zirai Kombinalar) dairesidir.

Zihniyet değişmedikçe, en yüksek maksatlara hizmet eden en kesin tedbirlerin bile hiç bir değeri olmayacağını bir kere daha belirtelim ve memleketimizin nereye doğru gittiğini anlıyalım.

VATANDAŞ DERDİ

Belediyeden Dileğimiz...

İsmetpaşa Mahallesi Ulucak sokağında oturuyorum. Bu sokağın ne elektriği, ne de suyu var. Biz de diğer vatandaşlar gibi tanzifat ve tenvirat vergisi vermekteyiz. Halbuki bu kış günlerinde sokağımız çamurdan ve gece karanlıktan geçilmez bir halde. Suyumuzu ise 10-15 dakikalık bir yerden getirmekteyiz.

Sokağımızın ışığa, suya ve temizliğe kavuşması için ilgililerin yardımını, bir an önce rica ederim.

Ulucak Sokağı Sakinleri adına
Hayati Akşit

*İş hayatında büyük başarı kazanmış
yurttaşları tanıtıyoruz :*

Kâzım Rüştü Güven

Son günlerde şehrimizin Yenışehir semtinde açılmış olan (Büyük Sinema), bilhassa Cumhurbaşkanının da açılış törenine katılmaları sebebiyle, göze batar bir mevzu halini aldı. Bu hususta yapılan ve yapılmakta olan reklamlara katılmak mak-sadından kendimizi uzak tutarak, iş adamlarımızı tanıtmak üzere açtığımız bu sütunun ilk yazısını (Büyük Sinema) sahibi sayın Kâzım Rüştü Güven'e tahsis ediyoruz.

Kâzım Rüştü Güven, hususi hayatı hakkında çok ketum ve mahviyetkâr bir şahsiyet olmasına rağmen, bütün hayatı Ankaralıların gözü önünde geçmiş, emsali nadir bulunur bir iş ve ticaret adamıdır. Takriben 931 yılında, tamamen sermayesiz bir şekilde işe başlamış ve köylerden yağ, yumurta toplayıp Ankara pazarına getirerek satmayı en emin başlangıç olarak ele almıştır. Pek az bir zaman sonra İstanbuldaki (Güven) sigorta şirketi kendisine Ankara acenteliğini vermiştir. Sigorta şirketlerinin müfettiş veya prodüktör veya mümessil seçmek hususunda ileri sürdükleri kolay ve hiçten şartları şahsan haliz bulunduğu için hemen işe koyulmuş ve sigorta hususunda tamamen bakir bir saha teşkil eden Ankaranın Kalbine nüfuz etmesini kısa zamanda becermiştir. O zamanlar kiraladığı ve uğurlu bir hatire olduğu için halâ muhafaza ettiği Adliye

Sarayı yanındaki (Gençağa) apartmanının bir odasında, işini yavaş yavaş genişleterek, diğer ticaret sahalarına kol atmıştır. Sayın Kâzım Güven'in girdiği ticaret işlerini ve bunların mevzularını bir bir saymak için bu sütunlar değil, ciltler yetmez. Fakat bilhassa (buz dolapları) mevzuu, bu ara da bilhassa zikre değer. Kâzım Rüştü Güven, İstanbulda (Sahibinin Sesi) buz dolabı umumi acentesine baş vurarak, Ankarada bu dolabın umumi ve resmi bayii başkası olduğu halde (150) kadar buz dolabını alıp Ankara piyasasına veresiye sürmeğe muvaffak olmuş ve sermayesinin ilk temelini bu sayede atmıştır. Büyük kâr bırakan bu işin yürütülmesi boyunca Gençağa apartmanının bütün merdivenleri, aralıkları, koridorları, hattâ giriş yeri, tika basa buz dolabı ile dolmuştu. Yüksek müteşebbis, bu suretle depo kirası vermeyi dahi israf saydığını bütün Ankara halkına ispat etmiştir.

Kâzım Rüştü'nün bu tarihlerde bürosunun birden bire genişlediğini, muhasip ve kâtipler istihdamına başladığını görüyoruz. Bir taraftan memleketin sosyal ve siyasi hayatına karışmayı da ihmal etmemiş olan sayın tüccar, bilhassa C. H. P. ilçe ve bucak kongrelerinde büyük varlık göstermiş, nutuklar irad etmiş ve icap ettikçe Çocuk Esirgeme Kurumu, Kızıl

ay gibi müesseselere üye yazılmakta çekinmemiştir. Nihayet Samanpazarındaki muazzam (Ağazade hanı) nı da satın almış ve bilhassa bu işde büyük başarı göstermiştir. Söylendiğine göre bu hanın müzayedesinde tek başına bulunmuş, tek başına arttırmaya iştirak etmiş ve bir vakfa ait olan bu hanı satın almıştır.

Sayın Kâzım Rüştü'nün bu günkü efektif servetinin on milyon lira raddesinde olduğu söylenmektedir. Binaenaleyh, takriben (Bir milyon) liraya mal olduğu rivayet edilen (Büyük Sinema) kıymetli iş adamımızın gerçek serveti yanında, sadece bir parça teşkil etmekte olup bazı yakın arkadaşlarının rivayetine göre, kendileri isterlerse, bunun gibi on tane binayı bir yıl içinde, yan yana dizmekten katiyen âciz değildirlir.

Yüksek iş adamımıza daha büyük başarılar dileriz.
(Gelecek sayıda : Vehbi Koç) ve Kâzım Taşkent

Değerli Okuyucularımıza

Gazetemiz Tahmin edebileceğiniz sebeplerle gününde çıkarılmamıştır.

Darbe nereden gelirse gelsin bu gazeteyi çıkartmak ve yayınlamak birinci emelimizdir. Er veya geç buna muvaffak olacağımıza da inanıyoruz.

Bir nevi Gazetecilik

Gazete çıkartmanın serbestleştiği tarihten sonra, bir çok kimselerin bu işi bir dolandırıcılık vasıtası kıldığı ve bundan ötürü bir çoklarının da mahkûm olduğu malûmunuzdur. Son zamanlarda abone ve ilân temini için bu işlerde kadınların vasıta olarak kullanıldığı, büyük şehirlere ve Anadoluya ekipler halinde mevhum veya sadece beyannamesi verilmiş fakat bir nushası dahi çıkmamış gazeteler adına halktan abone ve ilân adı altında para topladıkları, bununla kalmıyarak birçok resmî ve hususî müesseseleri bazen tehdit, bazan da gayri ahlâkî vesilelerle dolandırdıkları görülmektedir. Son günlerde Ankarada da böyle bir ekibin faal bir halde olduğu ve hattâ rivayete göre Garanti Bankasından da bir hoş kelamdan sonra bankanın yüce sermayesi yanında bir hiç teşkil eden, minnacık bir 150 liracık alınır vermiş, Allah alana ve verene uzun omürler ihsan eylesin amma Ankarada bir Adliyenin ve birde Savcılığın hani mevcut olduğunda iştirak ve görürüz. Bizim uzaktan uzağa duyduğumuz bu nahoş halle ilgililerin yakın alâkalarını bekler ve bu durumun sıkı bir kontrole tabi olmasını temenni ederiz.

ELİF

Bir Milletvekilinin sınıfı

Geçenlerde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde tuhaf bir hâdise geçti : İstanbulda toplanan (Türkiye İktisat Kongresi) münasebetiyle bir sual takriri veren Çanakkale Milletvekili Nurettin Ünen, hükümetin bu kongrenin kararları hakkında ne düşünüldüğünü sordu.

Kürsude buzatın söylediğine göre, Ekonomi Bakanı, koridor-da (artık beşinci sınıf milletvekillerinin sualleriyle de uğraşacağız) şeklinde sızlanmış.

Gerçi genel celsede Başkan yüksek sesle bu iddiayı reddetti ve hadise kapanmış göründü; Fakat bir bakanın, kendini ve yetkisini dayadığı, kuvvet ve iktidar aldığı meclis üyelerinden birine bu şekilde paye vermesi dünyanın hiç bir yerinde ve meclisinde, görülmuş şey değildir. Bizce hâdise tahkik edilmeli milletvekilinin iddiası tahakkuk ederse bakan, cezalandırılmalıydı.

Bu yapılmazsa ve yapılmadıysa, o meclis üyeleri, toptan, kesin şekilde protestoda bulunmalıydı. Çünkü Bakanların milletvekillerine paye biçmeleri ve derece tayin etmeleri, sadece istihfaf manasını alır ve bugün Nurettin Ünen'e tevcih edilen söz ve hareket, yarın, başkasına, ötekisine, diğerlerine çevrilebilir.

ASLI

HİKÂYE:

memur kılığı. Nereye elimizi atsak boş çıkıyordu. Başka bir

Böyle bir adam elinize geçerse de istifade etmez misiniz ?

miş. Meğer keudi elimizle koyduğumuzda yılan beşlemişiz. Gü-

Nahiye Müdürü

— II —

Yazan : Ahmet CENGİZ

Bereket, eski şurayı devlet reislerinde, meşhur kanarya meraklısı Haşım beyin mahirane bir manevrası imdadına yetişti de, Hâdi beyin kimbilir ne korkunç bir şekilde üstüne yıkılacak olan gazabından yakayı sıyardım. Sıyardım ya fırtına başka taraflara doğru genişledi, aldı verdi, bir afet halini aldı..

Ben ne bileyim efendim? Söze karışmış olmak için, gene bir kış gecesi toplantısında :

— Hâdi beyefendi hazretleri dedim, memuriyet hayatında İbradîhların kendi hemşerilerini, hattâ yakın kaza, civar vilâyet halkından olanları lüzumundan fazla tuttukları rivayet olunur. Acaba doğru mu ?

Hâşım bey hemen atılmıştı :
— Yani Müdür beyefendi, İbradî ve civarı halkının diğer mıntakalar halkına nazaran daha istidatlı oldukları hakkında bir rivayet işletmişler. Onu soruyorlar.

Hâdi beyin gür kaşları hafifçe çatılmıştı. Biraz durdu. Gözlerini sağa sola devirdi. Sonra oda kapısının dibinde bekleyen Selim ağaya dönerek:

Mezar taşı gibi ne dikiliyor sun orada? Söyle şerbet gelsin. diye gürlledi. İri, kullı ellerile bıyığını, kaşlarını sıvazladı. Etrafta çıt yoktu.

Bir hata işlediğimi anlamıştım. Fakat neticesine de katlanmağa karar vermiştim. Hem Hâşım beyin tefsiri benim hüdükçe sualimin manasızlığını oldukça hafifletmişti. Hâdi beyin yüzü onu gösteriyordu.

Öyle temkinli, metin bir sesle söze başladı ki, hürmetimden ayaklarına kapanasım geldi.

— Müdür beyefendi oğlumuz, dedi, bunu hep söylerler. Hayatımız boyunca gerek ben, gerek burada hazır bulunan zevatı kiram, daima bu bühtana, açık veya gizli şekilde maruz kalmışızdır. Fakat size temin ederim ki kanuni ehliyet ve liyakati haiz olmıyan bir kimse, velev İbradî dahi olsa, bizden en ufak bir sahabet görmemiştir. Asla ve kat'aaaa !..

Etraftan mırıltılar yükseldi :

— Asla ve haşa !..

— Yalnız bir defa, tek bir defa, ben kendi nefsim, bu hatayı işledim.

Etrafta, bu sefer daha alçaktan mırıltılar oldu :

— Allah, Allah... Nasıl olur? filân diye.

Hâdi bey vakar ve azametini hiç bozmadan devam etti :

— Evet, tek bir defa bu hatayı işledim. Şimdi de hâlâ bunun azabını çekmekteyim. Bakın fırsatını bulmuşken size anlatayım.

O sırada Selim ağa, elinde bir tepsi ile içeri girdi. Kocaman bir gümüş tepsinin içi kızıl vişne şerbeti bardaklarıyla dolu idi. Şıkır şıkır şerbetler içildi. Hâdi bey cebinden büyük bir yazma mendil çıkararak çarşaf gibi açtı, ağzını, bıyığını kuruladı :

Övvvvv... Estağfürüllâh... diye geçirip homurdandı :

— Ankarada, Cumhuriyetin ilk yıllarında orman ve maadin Vekâleti Müsteşarı bulunuyordum. Millî hükümetin kurulduğu gün hissedilmiş olan noksanlardan biri o devrede de kendini belli edip duruyordu : İy-

ide dikiz tutturamamış, bu yüzden devlet kapisına yapışmış, müruru zamanla büyüklerinin nabzına göre şerbet vererek; kademe kademe yükselip en ehemmiyetli makamlara gecip oturmuş, bir sürü işe yaramaz adam... Gerçi fenni elemanlarımız orman ve maadin mühendislerimiz, mütehassıslarımız yok değildi. Hattâ tümen tümeni. Fakat ha deyince, makama bir kaleme alacak, aklı başında, bir tek yardımcım yoktu dersem inanınız... Herşey fenle, ihtisalla bitmez ki efendim? Eli kalem tutar, dakikasında mukteza tayinine muktedir, ateş gibi bir vekâlet kadrosu bulunmazsa, gel hayır gör sen devlet umurundan . . .

Deli olmak işten değil !

Bir gün daire müdürü bana yeni bir odacı göndermiş. Bakıtım; Eli yüzü düzgün bir delikanlı. Bir iki gün hizmetten sonra nazarı dikkatimi çekti : Konuşması, bir lâfi ahp filânca Müdüre götürmesi, ziyaret için gelenlere muamelesi, şu bu halleri hoşuma gitti. Derken bir âdet çıkardı: Kendisine verdiğim emirleri küçük bir deftere not ediyor, sonra aldığı neticeleri pürüzsüz bir şekilde gelip anlatıyor. Az zamanda o kadar zekâ eseri gösterdi ki, ben filânca umum Müdürü çağırıp ona herhangi bir iş hakkında meram anlatmağa çalışacağım yerde bu işi bir kaç kelime ile odacıya anlatıyor ve "git ona söyle," diyordum. Bu şekil maşlahat içinde uygun düşüyordu. Çünkü odacı umum müdürün zekâsı nisbetinde meseleyi tekrar etmekten yerinmiyor, karşısındaki sıkılmadan, korkmadan dinlediği için, iyice anlamadan odacının yakasını bırakmıyordu. Adeta vekâletin makinesine bir yağ damlası damlamış gibiydi.

Onu evrak kalemine müvezzin nasbettim, kendi işlerimde kullandım. Üç ay sonra kâtipliğe, derken mümeyyizliğe terfi ettirdim. Derecesiyle beraber kıyaset ve ehliyeti de yükseldi. Hizmetinin üzerinden iki yıl geçmeden bizimki şube müdürlüğüne yükselmiş bulunuyordu.

Bu arada gerçi bazı hâdiseler olmadı değil. Meselâ memurlar arasında dedikodular, çekememezlikler, hattâ müdürler ve mütehassıslar arasında homurdanmalar.. Bunlar benim kulağıma kadar geliyordu. Tabii kıymet vermiyordum. Vekil de bir iki defa ağız açacak oldu da lâfi ağzına tıkadım: Beyefendi, siz vekâletin siyasi mümessiliniz, bense idari âmiri.. Bu muazzam makine mütehassısla, mühendisle dönemez. Çekirdekten yetisme veya sonradan bnlma müdirana, kaleminden kan damlıyan âmirilere ihtiyaç vardır. Müsaade buyurunuz, bu çocuk bir devlet recülü olmağa namzettir. Sonunda siz de iftihar edeceksiniz.

Allah selâmet versin, vekil öyle gün görmüş, devleti aliye aklâmında hizmet vermiş, sahibi idrâk bir adamdı. Ses etmedi. Keşke etseydi . . .

— Hayır ola beyefendi. diye atıldım,

— Keşke benim iki elimi dibinden kırsaydı da onun ishâsını imza edemez olsaydım.. Evet, günün birinde bu odacı bozuntusunu Müsteşar muavinliğine irtika ettirdik. Gel zaman git zaman, herif şurayı âli'ye seçilmez mi? Öp babanın elini ! Doğrusu ben bu kadarına taraftar değildim. Lâkin tutabilirsen tut.. Herifte cevher var, kıymet var; Allah da bir kere yürü ya kulum dedi mi, tamamdır..

Meğer başımıza gelecek var-

nün birinde Antalyada bizim rahmetli Osman Nuri beyden inhilâl eden mebusluğa bendenizi namzet gösterdiler. Bu efendi, yüksek makama sahip bir hemşeri sıfatıyla hususi mezuniyet almış, Antalyaya koşmuş. Klüplerde, kahvehanelerde meydanlarda aleyhimize bir feverana başlasın.. Bir köpürsün. Bir iftira, hakaret yağmuruna tutsun bizi.. Aman Allah.. Ben yakınlarımı, hemşehrilerimi ellerinden tutup yüksek makamlara getiren, devlet teşkilâtı içinde bir İbradîhlar ağı kurmağa çalışan, ihtiyar bir örümcek imişim. Evet, ihtiyar bir örümcekl. Yegâne kusurumuz da bu. Denâetin derecesini görüyor musunuz? Bağırıldı, nutuklar irat etti. Neticede . . .

Hâdi beyin başı önüne doğru sarkmıştı. Güç hal ile ekliyebildi :

— Neticede . . . Geçtik mebusluktan, bulunduğumuz makamdan da bir ayak evvel tekaüde sevkedildik. İşte ben böyle zina mahsulü bir veledin, böyle . . .

Hâdi bey başını kaldırmıştı. Gözleri kanlı kanlı etrafta dolaşıyor, bıyıkları diken diken havalanıyordu. O kadar bol ve çeşitli şekilde küfür ediyordu ki, hayatının büyük bir kısmı aşağı tabakadan insanlar arasında geçtiği halde, bunların çoğunu ilk defa işliyordum:

Onun biraz sükûnet bulmasını bekleyen misafirlerden esbak rüsumat Nâzırı Fettah bey, gayet yumuşak ve tatlı bir sesle sordu :

— Demek bu nankör, beyefendimiz ? . . .

Hâdi bey gürlledi :
— Evet, bu pespaye nankör, bu rezil yanaşma parçası, bu leş kokulu paçavra, aslan İbradî idi.

Millî Kütüphane

Başşehirin en yeni mahallesi olan (Saraçoğlu) semtinin güzel binalarından biri, - galiba semt kulübü olarak inşa olunmuş - millî kütüphaneye tahsis olundu. Maksadın güzelliğine, müessesenin faydasına, lüzumuna rağmen, bu mevzu üzerinde, dedikodusu yapılacak tarafları yok değil.

Bir kerre, millî kütüphane işinin, adına lâyık bir ciddilik ve sessizlik içinde kurulmasına ve işletilmesine gayret edilmesi lâzımgelirken, daha ilk adımlar da, şatafata, reklâma; lüzumundan fazla yer verildiği görüldü. Hele yeni binanın altındaki dükkânın vitrini acaip bir kukla sahnesi halinde süslenip aydınlatılınca, işin büsbütün çiğrinden çıktığı anlaşıldı.

Millî kütüphane gerek para ile alınan, gerekse yurttaşlardan teberru suretiyle toplanan kitaplardan teşekkül edecek. Bu iki yolun ikisinin de iyi gittiği ve rafların günden güne zenginleştiği işitiliyor. Bu arada resmi dairelere muhtelif şekil ve suretlerle intikal etmiş olan kitapların da millî kütüphaneye devredilmesi hakkında yeni bir teşebbüse muttali olduk. Gerçekten, kanunî zaruretlere binaen, bilhassa Basın ve Yayın Umum Müdürlüğüne ve radyo idaresine hergün yüzlerce cilt kitap geldiğini ve bu kitapların sağda solda çarçur olduğunu işitip duruyorduk.

Bu arada kitap saatında bahsedilmek üzere resmi kanallardan olsun, doğrudan doğruya olsun, bu saati idare eden zata bugün yekûnu binlerce cilde tahmin olunan kitaplar

bağlı tedbirler, düşünceler, paralar ve teşekküller, artık lüzumundan çok fazla bir miktara baliğ olmuştur. Yüksek kitap mütehassısından evvel de terbiyeli ve vazifesini bilir (Hafızı kütüp) lere ihtiyaç vardır. Daha elli yıl, durmadan çalışarak kalfa, yapıcı ustası, tekniksiyen makinist, marangoz, teknik çiftçi; meyva mütehassısı, dülgere, demirci yetiştirmeğe gayret edeceğiz. Nazarî etüd ve ilim, daha sonra l Nazarî bilgi bizim için, en hafif manasiyle, lüks'dür.

Mustafa Reşit

Hukuk Felsefesi

(2. nci saydan devam)
zayıf idare makinesiyle çalışmaya mahkum oluşumuz sızılı çıkarmamayı şiar edinen İçişleri Bakanının farketmemeliğinden ileri geliyor. Şimdi bir memlekette idarî rejimin mevcudiyetini adliyenin ona müdahale etmesiyle ölçen Horyo'nun yakınlısı kitabına teessürle bakıyorum. Kendi metafizik hülya aleminde pipolarını tüttürmekle vakit geçiren ünüversite hocalarından şunu soruyoruz; Tatbikatla bir an bile meşgul olmaya yemin mi ettiniz? İdarî ve adli hukuk bu revişte giderse Baco'nun sözlerine hak vermemek izansızlık olmaz mı?

İçişleri ve Adalet bakanlarının huzurlarında çok şeyler söylemek istedik. Hiç olmazsa iftira ediyorsun diyerek yakamızdan yapışında bildiğimiz her türlü ilimden uzak gidişin numunesi olan vak'aları vererek davamızı ispat edelim.

Bu imkânlı sözlerin hesabını

Genel af meselesi

— 1 inci sayfadın devam —
tutulan istatistikler, bu af neticesinde salıverilen hükümlülerin yüzde (60) ının az zaman içinde tekrar cezaevlerine döndüklerini göstermiştir. Bu fikir, hatırladığımızı göre, Büyük Millet Meclisi Adalet komisyonunda da ileri sürülmüş bulunuyor. Amerikada alınan bu neticenin bütün memleketlere, her hal ve şart dahilinde, kabili tatbik olduğunu kabul etsek dahi, genel af için ileri sürülen müsbet ve lehte fikirler ortadan kalkamaz ve kaldırılamaz. Hele bizim memleketimizin, bugün içinde bulunduğu şartlar gözönünde tutulursa, yukarıda bahsi geçen istatistik netice, kendiliğinden kıymetini kaybeder. Çünkü :

1 — Cezaevlerimizin bugünkü feci durumu, herkesçe malumdur. Buraya kaderin sevkiyle düşen yurttaş, eğer cezası birazda uzun süreceksse, tam bir menfi tip ve karakteristik suçlu halinde hapisaneyi terkedeceği şüphesizdir. Ölüm mahkûmundan hakaret suçlusı üç günlük hapis mahkûmuna kadar cümlesi bir arada yaşayan ve aynı şartlara tabi olan cezalılar, eğer tıynetleri temiz ve halis ise, asla bu karakteri muhafaza edemezler. Ufak ve mahdut bir miktarı hususi cezaevlerine gönderilen çocukların bu hava içinde düştükleri durumu düşünmek ise gerçekten korkunçtur. Bunların veya az kabaca, delikanlı çağındaki gençlerin cemiyetimiz bünyesinden ebedi olarak koparılıp ayrıldıkları şüphe götürmez. Cezaevlerine yeni düşmüş veya henüz oradaki korkulu atmosfere henüz

rındıracak cezaevi binası yoktur. Bu kadar muazzam bir orduyu besliyecek derecede zengin milletlerden de değildir. Hele yeni yıl bütçemiz, kesin şekilde bu imkândan mahrumdur.

4 — Memleketimizde, üç yıla yakın bir zamandanberi, misli görülmemiş bir inkişaf hamlesi ortaya çıkmıştır. Türk milletinin asırlarca beklediği hürriyet ve demokrasi rüzgârı, tatlı esintisini ilk defa duyurmağa başlamıştır. Bu büyük ve azametli olay, genel af için başka milletlerin bulduğu mucip sebepler yanında, hakikaten önemli ve haysiyetli bir mucip sebep teşkil eder. Yılbaşı ve Noel şerefine genel af ilân eden ileri milletleri düşünelim ve hürriyet havasına bizden çok daha muhtaç olan hükümlü memleket çocuklarını hatırlıyalım.

5 — yine bu mesut ve hakiki inkilâp sebebiyle, birçok siyasî hâdiseler vukua gelmiştir ve ikinci dünya harbinden sonraki dünya ölçüsünde hâdiseler, memleketimiz topraklarına da sirayet etmiştir. Bu hâdiselerin sevkiyle siyasî mahiyette suç işlemiş bir çok yurttaşlarımız vardır. Bunlar cezaevlerinin ağır şartları içinde inlemektedirler. İşledikleri suçların bazıları, bugün vardığımız siyasî telakkî ve şuura nazaran kıymetini o kadar kaybetmişlerdir ki, bugün ortaya konulsa ve tetkik edilse, bu suçların sanıklarına acımamak imkânsız olur.

6 — Nihayet eğer genel afftan kaçınmamıza ve ondan çekinmemize başka saikler varsa bunlardan zihinlerimizi kurtar-

Boşa giden paralar

Memleketimizde küçük sanatların himayesi diye, bir müddetten beri yeni bir hava çalınmaya başlandı.

Küçük sanat meselelerinden biri öne sürülünce, Ekonomi Bakanı ortaya çıkıp, yüksek sesle :

— Bu işlerle uğraşan Umum Müdürlüğümüz kendine düşen görevi başarı ile ifa etmektedir . . .

Diyor ve işin aslını hiç kimse bilmediği için herkes suspus oluyor. Bununla beraber küçük sanatlar Umum Müdürlüğü pek de ooş oturuyor denemez. Arasına işler de görür. Meselâ bir tanesi de şu :

Geçen yıl, Ankara Halkevinde b'lgisiz eller tarafından bir araya getirilen renkli camlardan mürekkep bir (Camcılık Sergisi) açılmıştı.

Gerçekte bu camlar uydurma şeylerdi ve günü birlik tedarik edilmişti.

İş bununla kalsa neyse : Halk Partisi mütehassıslarından Baki Halim : unter namında birisi, bu sergi münasebetiyle elde ettiği derme çatma bir takım malûmatı bir araya getirerek bir eser (!) yazmış ve bu eseri (2000) lira telif hakkı mukabilinde küçük Sanatlar Umum Müdürlüğüne satmış. Parasını almış bile. Peki, kitap basılıp ihtisas erbabını gözü önüne çıkarılmış mı ? Yoooo . . . Para alındı ya, artık kitap basılmasa da olur.

Böyle bir dairenin emrinde para bulunamayacağına göre, bazı okuyucular, şimdi (2000)

gönderilmekte ve kitap saatında bunların bir kaçından birden bahsedildikten sonra, kitapların nereye gittiği belli olmamaktadır. Bu ve buna benzer kitap israfının önüne geçilecek olursa millî kütüphane mevcudunun az zamanda bir kaç misline çıkacağına hiç şüphe edilmemektedir.

Bu mevzuda alınacak pek kolay bir tedbir daha var : Muhtelif teşekküller tarafından neşredilen kitaplardan birer veya ikişer adedinin Millî Kütüphaneye gönderilmesi hususunda Başbakanlık bütün teşkilâta bir emir göndermelidir. Bu yoldan temin edilecek kitap sermayesinin de azımsanmayacak bir yekûna çıkacağı muhakkaktır. Hattâ hususi sermaye ile işliyen yerlere, neşir müesseselerine, muharrirlere ve kitapçılara bu mevzu dairesinde vaki olacak müracaatın, hiç olmazsa kısmen, yerine masruf olacağı da akla pek yakın gelir. Bütün bu tedbirlerin millî kütüphaneyi idare edenler tarafından düşünülmesi lâzımgelir.

Son günlerde bir mesele daha çıktı : Muhterem Kütüphane Müdürü, Lise ve Ortaokul talebelerinin öğleden sonra kütüphanede çalışmalarını yasak etmiş. Gösterdiği mucip sebep de parlak : Burası bilgi etüdü yapan yüksek zevata mahsus imiş.

Kütüphane Müdürünün asıl gayeyi bir yana bırakıp (yüksek etüd) peşine düşmesi, maksadın geride kalmak istidadını gösterdiğine yeni bir delildir. Yüksek etüdlere memleketi haline gelmeğe başhyan, fakat herşeyden evvel okuma, yazma öğrenmesi matlup olan bir milletin yurdu olan bu topraklarda, nazarı ilim, büyük âlim, profesör ve Doçent, ve bunlara

sorun ki hakikat meydana çıksın!

Bu milletin şerefi olan adliyesinin ve idarenin manevi şahsi yetlerine olan saygımızı, idare, adliye mensuplarından bazılarının hatalarını açıklayarak ve bu manevi varlıkları bu ismini vereceğimiz şahsiyetlerin temsil edemeyeceğini haykırarak anlatmış olalım.

„Efendiler, vurun fakat dinleyin! „

Eski gemiye Yeni Kaptan

Baş 1 inci sayfada Cemil Sait Barlas'ın fikirleri arasında, nazariyeler ve asırlar aşırı farklara tesadüf edileceği şüphesizdi. Nurullah Esat'ın siyasi görüşleri (Muasır İktisat nizamı) adlı eserinde açıkça ilân edildiği gibi, Cemil Sait Barlas'ın beğendiği doktrin ve hareket tarzı da, son iki yıl içinde sarahaten ortaya çıkmıştır.

Biz, bir kabinenin, müayyen bir iktisadi plânı sonuna kadar ve azimle tetkike karar vermesi lâzım geldiğini zannediyoruz. Hiç olmazsa bu sayede memleketimizin bünyesine uygun olduğu sanılan prensipler tecrübe edilmiş olacaktır.

Aksi takdirde, belli ve sarıh bir yol çizmeden ve tutmadan, icra makamına gelen ve günün icaplarına göre tedbir almayı maslahata en muvafık bir hareket tarzı sayan kabineler, hiç bir neticeye varılmadan, bir biri arkasından devrilmeğe mahkûmdurlar.

Yeni kabinenin, milletçe saygı ve sevgi ile karşılanacağına şüphe olmayan elemanlarına başarı dilerken, bu noktaları belirtmeyi bir vatan borcu bildik.

ışınmamış binlerce yurttaşı, genel af, kurtaracaktır.

2 — Meclis Adalet komisyonunda ortaya atılan diğer bir düşünceye göre, şahsi hak sahiplerinin genel af kararıyla hakları kaybolabilirmiş. Hattâ dayak yiyen bir kadın, kendisini döğüp de hüküm giymiş olan adamın afla cezadan kurtarılması karşısında (dayağı yiyen benim, af eden de kimmiş?) demişmiş. Bu düşünce ve dedi kodunun meclisi sizin Adalet komisyonu huzuruna kadar çıkması, gerçekten hayrete değer. Eğer B. M. Meclisi, şahsi hak sahiplerinin kin ve hiddetini hesaplıyorsa, o halde bu düşünce ve endişeyi, münferit aflarda da derpiş etmeliydi ve etmelidir. İki yıl evvel cezası Meclisce affolunan Ayvalık Belediye Başkanı Denizler, Millî Korunma maddesi den hüküm giymişti ve affı hadisesi, şahsen bir tek veya bir kaç kişiyi değil, bütün milleti rencide etmişti. Hususi affın haiz olduğu büyük ehemmiyeti ve istilzam ettiği muazzam dikkati hiç nazara almamış olan Milletvekillerinin dayak yiyen bir kadının kinini hatırlaması, oldukça hayrete değer bir keyfiyettir. Mesele bitarafça şöyle düşünülmalıdır : Milletlin temayülünü hesaba katmak zorunda olan milletvekilleri manzumesi, şu veya bu şahsın indî igbirarına, koca bir sosyal tedbiri feda etmemelidir. Genel af, Büyük Meclisin Büyük Milletine karşı bir tavizdir, mahkûm yurttaşlara bir atfetidir, içtimaî ve ekonomik icaplara göre alınacak bir tedbirdir.

3 — Cezaevlerimiz haddinfazla dolmuştur. Takriben (30,000) hükümlü ile ona yakın bir mikdarı bulan tutukları ba-

mamız gerekir. Çünkü bu çeşitten mülâhazalara kapılanlar, sadece şahsi ve zümrevi menfaat mülâhazaları ile hareket ettiklerini ispat etmiş olacaktırlar.

Bu çeşit düşünce sahibi olanlara, millete yaklaşmanın ve onunla sevgi alışverişine girişmenin, en iyi ve en makûl yol olduğunu hatırlatmak borcumuzdur.

Sayın Urfalılar

„Hür idare,“ siyasi hareketinden başka idarî inkılabımızda fikirlerin müdafasıdır da o bakımdan memleketin her köşesinde görünen idarî aksaklıkları tebarüzü ödev bilir, gelecek sayımızda ağaların tesiriyle ve sırf mustafa kanlı guru bunu memnun etmek için bakanlık iskemlesini şahsi hislerine alet vapan ve kırk bin Bireciklinin haklı husumetini kazanan eski İşleri Bakanı Münür Hüsrev'in kanun dışı basıklarını vesikalara müsteniden açıklıyacağımızı bildiririz.

papelin nereden bulunup bu zata verildiğini merak edecekler. Onu da söylüyelim : Sümer bank kasasında mahfuz (Küçük sanatlara yardım) sermayesinden...

Şimdi so-arız ve cevap isteriz : Bu müstesna eser, bu yüksek değerle satın alınmadan evvel hangi mütehasıs tarafından tetkik olundu ? Satın alınmasına kim karar verdi ? Baki Halim Kunter'ın Halk partisi memuru olması hesabiyle mükâfatlandırılması lâzım geldiyse, bu uğurda masum küçük sanatlar yardım sermayesine niçin kıyıldı ?

Moda Giyimevi

TAKSİTLE

Kürk Manto Satılır

Taşra ile muamelemiz vardır
Anafartalar Caddesi No 114
(İstanbul Eczanesi yanında
Mavimağaza)

Yaprak

Dergisinin Üçüncü Sayısı Çıktı.

FÜSTAV

ARŞİV
BELGESİ

ARTİSTİK

AMERIKAN DUVAR BOYASI

M. B. I. nin hususî formüllerile hazırlanan
duvar boyaları bilhassa kalite veren
bakımından fevkalâde üstün vasıf
ifade ederler.

TAŞRA İLE HER TÜRLÜ ANGAJAMANA GİRERİZ.

MEHMET BAŞARIR

SABUN ve BOYA İMALATI

Doktor Kâmil Caddesi No.4

SAMSUN